

Gratz Gusztáv előadása aktuális ipari kérdésekről

— A GyOSz szegedi fiókjának közgyűlése —

(Saját tudósítónktól.) A Gyáriparosok Országos Szövetségének szegedi fiókja vasárnap délelőtt tartotta évi közgyűlését *Wimmer* Fülöp elnöklésével a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében. A közgyűlésen *Gratz* Gusztáv dr. országgyűlési képviselő, a szövetség budapesti központjának igazgatója is megjelent, aki aktuális közgazdasági kérdésekről tartott rendkívül érdekes, tartalmas előadást. Az érdeklődés igen élénk volt a közgyűlés iránt, amelyen megjelent a város hatósága is *Bokor* Pál helyettes-polgármester, *Taschler* Endre főjegyző és *Balogh* Károly pénzügyi tanácsos képviselő. *Hegedüs* Loránd dr. országgyűlési képviselő, a GyOSz elnöke, a közgyűléstől való távollmaradását táviratban mentette ki. A távirat, amelyet *Wimmer* Fülöp elnökhöz intézett, így szól:

Kedves Barátom! Rendkívül köszönöm a szegedi meghívást, igen kérem, hogy most az ülést nélkülem megtartani és lejegyzetemet majd egy későbbi időpontra kitűzni sziveskedjete. Utolsó pillanatig reméltem, hogy a szegedi kirándulás örömét magamnak megszerezhetem, azonban összes vasárnapjaimat lefoglalta a kormány, míg a költségvetés és delegációt el nem referálok. Sok üdvözlőt küldve szegedi barátainknak, maradtam igaz hűvön *Hegedüs* Loránd.

A közgyűlést *Wimmer* Fülöp nyitotta meg a következő szavakkal:

— Mélyen tisztelt Uraim! Amidőn a GyOSz szegedi fiókjának ez évi közgyűlését van szerencsém megnyitni, üdvözlöm a megjelent urakat, elsősorban *Gratz* Gusztáv dr. országgyűlési képviselő urat, a GyOSz

ügyvezető-igazgatóját, aki ez alkalomból szíves volt körünkben megjelenni. A lefolyt évről az elnöki székéből keveset mondhatok, mert mindannyian tudjuk, hogy a lefolyt év közgazdasági viszonyai a gyárokra nézve nemcsak hogy kedvezőtlenek, de majdnem katasztrófális következményűek voltak. Sajnos, semmiféle új alakulás nem történt, sőt a régebbi alakulások között voltak, amelyek a rossz közgazdasági viszonyok miatt elhullottak. Annak a reményemnek adok kifejezést, hogy a pénzügyi viszonyok javulásának az lesz a következménye, hogy a pénz, amely ma még könnyebben helyezhető el, mihamarabb mégis kénytelen lesz az ipar felé fordulni és a legközelebbi közgyűlésünkön remélhetőleg már kedvezőbb jelenségekről lesz szerencsém beszámolni. Most pedig átadom a szót *Gratz* igazgató urnak, aki aktuális ipari és kereskedelmi kérdésekről fog előadást tartani. (Élvezés.)

(Gazdasági dekadencia.)

Nagy figyelem és érdeklődés közben emelkedett szólásra *Gratz* Gusztáv dr. és a következő beszédet mondotta:

— Mélyen tisztelt Uraim! Az elnök ur utalt arra, hogy az elmúlt esztendő kedvezőtlen viszonyai milyen pangást idéztek elő a közgazdasági életben s majdnem katasztrófális hatásukká váltak a magyar gyáriparra nézve. Nem kell messze mennünk, hogy az okait ennek megállapítsuk. Az európai bonyodalom s az európai államok között beállt feszültség maguk után vonták a közgazdasági forgalom megbénulását s a katonai készülődések előtérbe nyomulása elvonta az országokat az iparuktól. Maga a balkáni háború három milliárdot emésztett föl, a hadakozó államoknak azonban összesen egy milliárd állott rendelkezésükre, míg a többi két milliárdot az európai pénzpiacra kellett felvenniük. Ha már most tekintetbe vesszük azt, hogy a balkáni háború miatt a legközelebbi évek során még igen nagy összegekkel, *mintegy tíz millárdal* kell számolniuk az

európai államoknak, akkor megállapítottuk azt, hogy miben állott a válságos helyzet, amely alatt az iparnak szenvednie kellett. A javulás jelei kezdenek mutatkozni ugyan, de biztató jelenségeket nem találunk még ma sem. Annak, hogy a kamatláb leszállt, ma még szintén nincs hatása, s hogy mit érünk vele, azt eklatánsan kifejezik egy tudósnak a szavai, aki azt mondta, jobb szeretem azt a 8—10 percentes pénzt, amit ma megtudok kapni, mint a 4 percentesét, amit nem tudok megkapni. (Külpolitikai tekintetekben is, dacára, hogy a háború be van fejezve, megnyugvást nem tudunk találni. Ennek következtében érthető, hogy a kedvezőtlen viszonyok között élt gyáriparunkon sem mutatkoznak a javulás jelei. Számos adattal lehetne megvilágítani a helyzetet, de elég egy-egy adat is, hogy azok objektív beállításában olyan perspektívát kapjunk, amiből következtethetünk, milyen kilátásaink vannak és milyen viszonyokat várhatunk.

Ha az államháztartást vizsgáljuk, aggasztó adatokkal találkozunk. 1903-ban 1 milliárd és 82 millióra rugtak a kiadások, ma, tehát nem is olyan hosszú idő múltán 2 milliárd 264 milliót tesznek ki, vagyis az emelkedés száz percent. Aggasztó ez az emelkedés, mert a rendes kiadásaink is ilyen arányban növekednek: 997 millióról 1878 millióra, vagyis 89 százalékkal lettek nagyobbak tíz év alatt. A kiadásoknak nagy része beruházásokra esik, még pedig olyan beruházásokra, amiket tehernek kell tekinteni, mert nem gyümölcsözőnek. Ilyenek például a katonai kiadások.

— Ijesztő mértékben növekednek az állami adósságok is. Az utolsó 22 év folyamán 2 milliárd 188 millióról 4 milliárd 186 millióra emelkedtek, ami 110 percentes emelkedésnek felel meg. Ha összehasonlítást teszünk Ausztria, Németország és Magyarország közt az adósságok tekintetében, azt találjuk, hogy Ausztriában 175, Németországban 75, míg Magyarországon 283 korona adósság terhel minden embert, amint a világra jön. Ha tekintetbe vesszük már most a továbbmenő szükségleteket, amikkel a haladást kell szolgálni, szükségleteket a népnevelés, a kultúra fejlesztése terén, hogy a haladást minél szélesebb rétegekre terjeszthessék ki, arra az eredményre kell jutnunk, hogy ezeket a terheket mindig nehezebben fogjuk elviselni, *mert valami nincs rendben*. Szükségünk van arra, hogy új adóalanyokat, expauzióra képes adóalanyokat teremtsünk; s azt csak az ipar tudja szolgáltatni. S ha a magyar kereskedelmet vesszük szemügyre, itt is aggasztó átalakulásról győződhetünk meg. 1905-ig mindig több volt azoknak a cikkeknek az értéke, amiket mi tudtunk a külföldre szállítani, mint azoké, amiket a külföldről behoztunk. 1910-ben 135, 1911-ben 251, 1912-ben 249 és 1913-ban 135 percent volt a deficit. Nehogy azt méltóztassék hinni, hogy ez a legutóbbi számadat talán kedvező jelenségre vall a többiekkel szemben. Ellenkezőleg azt mutatja, hogy 1913-ban kevesebb iparcikket voltunk képesek igénybe venni.

(A föllendülés útja.)

— Magyarország közgazdasága ugyanazon törvények alatt áll, mint egy magán-gazdaság. Ha kereskedelmi mérlegünk egyes részleteit kutatjuk, passzivitás tűnik ki belőlük, ami abból állott elő, *hogy éppen az ipari termékeket kell a külföldről behozni*. Ha ezen segíteni akarunk, arra a konzekvenciára jutunk, hogy Magyarország közgazdaságának fejlődése szoros összefüggés

— És majd megőrzi?

— Oh, dehogya! — feleltem. — Én a képeimet el szoktam adni!

— Ah!

A szócska úgy hangzott, mint egy fájdalmas sikoly. A leány elhalványodott. Nem tudtam szabadulni egy gondolattól, mely egészen megzavart. Talán szerelmes belém? És azt hiszi, hogy én szerelemből festem a képét?

A nyugalmam meg volt zavarva. Hirtelen félbeszakítottam a festést s a leányt hazaküldtem. Másnap, harmadnap úgy találtam, hogy a leány halványabb és ábrándozóbb, mint valaha. Erővel siettettem a munkát s a kép végül elkészült.

Örömben fölkialtottam:

— Ugy-bár, szép?

A leány hosszan, mélyen elmerülve nézte. Még a szokottnál is fehérebb volt s homlokán mintha felhő ült volna. Karjával lassu mozdulatot tett, mintha a képet át akarta volna ölelni. A különös taglejtés célját később vettem észre, már csak akkor, mikor kezében megvillant az olló s össze-vissza metszette, szurkálta a festményt.

Azután diadalmasan rám tekintett.

Remegve a dühtől, megragadtam a kezét:

— Miért tetted ezt? Mondd! Miért?

És kezét nagy erővel odaszoritottam a vállához. A következő pillanatban már megbántam durvaságomat s gyöngéden szívemhez szoritottam. De ez csak egy pillanatig tartott, a harag ismét felülkerekedett bennem s rászóltam:

— Most takarodjál!

Tartottam tőle, hogy szerelmes leszek a kis nimfába s hosszú utra indultam.

Mire visszaérkeztem, a „rét“ eltűnt a föld színéről. A deszkabódék helyén paloták emelkedtek, a sovány fümező helyett pompás kertek tarkították a lejtőt.

Mély szomorúság fogott el, azután érdeklődni kezdtem néhai modelem iránt.

— A kicsike? — szólt az öreg ember, ki valamikor hozzám hozta — hát az bizony meghalt!

Megmondta a halál okát is. Valami titkos sóvárgás, megmagyarázhatatlan epedés vitte sirba.

Egy pillanatig mardosott a lelkiismeret. Hátha én voltam oka szomorú sorsának!

De azután körülnéztem és megvigasztalódtam. A „rét“ leánya volt s a rét pusztulásával el kellett tűnnie neki is.

Az összevagdalt képet összeállítottam s ma is őrzöm.

Örökségük, tartósságuk és szépségük révén országhírűvé vált szegedi BUTOROK
első kézből, nagy választékban csakis az
Egyesült Műasztalosok Butorraktárában Szegeden, Tisza-Lajos körút 19. szám alatt
kaphatók, esetleg részletfizetésre is.